

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra strukturální politiky a rozvoje venkova

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Evropská měnová unie, její vývoj a budoucnost

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jana Žlábková

Autor:

Helena Otčenášková

2009

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce na téma Evropská měnová unie, její vývoj a budoucnost, byla vypracována samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Českých Budějovicích 15. 4. 2009

Otčenášková Helena

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat Ing. Janě Žlábkové za pomoc při zpracování, za nápadité postřehy a inspiraci při tvorbě této bakalářské práce na téma Evropská měnová unie, její vývoj a budoucnost.

OBSAH:

1. Úvod.....	3
2. Vznik, vývoj a poslání Evropské měnové unie	5
2.1. Vznik Evropského hospodářského společenství.....	5
2.2. Vznik Hospodářské a měnové unie.....	5
2.3. Fáze vzniku HMU.....	7
2.4. Maastrichtská smlouva.....	8
3. Konvergenční kritéria.....	9
3.1. Kritérium cenové stability.....	9
3.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	9
3.3. Kurzové konvergenční kritérium.....	9
3.4. Kritérium veřejného deficitu.....	9
3.5. Kritérium hrubého veřejného dluhu.....	10
4. Evropská centrální banka.....	10
4.1. Evropská centrální banka.....	10
4.2. Právní rámec ECB.....	11
5. Role Rady ministrů a ostatních institucí.....	12
5.1. Evropská rada.....	13
5.2. Rada Evropské unie („Rada ministrů“).	14
5.3. Evropská komise.....	16
5.4. Evropský parlament.....	17
5.5. Evropský soudní dvůr.....	19
5.6. Evropský účetní dvůr.....	20
6. Přípravy na přijetí eura.....	21
6.1. Kroky, které již byly učiněny.....	21
6.2. „Velký třesk“.....	22
6.3. Plnění konvergenčních kritérií.....	23
6.3.1. Kritérium cenové stability.....	23
6.3.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	24
6.3.3. Kritérium vládního deficitu.....	26
6.3.4. Kritérium veřejného dluhu.....	27

6.3.5. Kritérium stability měnového kurzu	28
6.3.5.1. Kurzový mechanismus ERM II	29
6.4. Institucionální zajištění zavedení eura	31
7. Česká republika a euro	35
7.1. ČR a euro	35
7.2. Konvergenční zpráva květen 2008	36
7.2.1. Hodnocení České republiky	36
7.3. Přijetí eura na Slovensku	37
7.3.1. Působení přijetí společné měny euro na index měsíční nominální mzdy	40
7.3.2. ČR versus Slovensko	41
8. Nevýhody a rizika spojená s přijetím eura	43
8.1. Eurozóna jako ekonomicky neúspěšný projekt	43
8.2. Vstup ve fázi relativně silné měny není výhodný	43
8.3. Náklady na zavedení eura	44
9. Závěr	45
10. Summary	47
11. Přehled použité literatury	48
12. Seznam tabulek a grafů	

1. Úvod

Evropská unie je v současné době velice významným společenstvím, které se svými rozhodnutími dotýká nás všech. Evropská unie však nemá vliv pouze na členské státy a jejich občany, ale také na svět okolo.

K Evropské unii také neodmyslitelně patří Evropská měnová unie, která slouží nejen ke společenskému sjednocení Evropy, ale také ke sjednocení ekonomickému.

V této práci se budu zabývat výše zmíněnou Evropskou měnovou unií, vývojem, kterým prošla a také tím, co od ní můžeme očekávat do budoucna.

Nejdříve je třeba se podívat, jak vlastně tato měnová unie vznikla, co vzniku předcházelo a co následovalo po založení.

Velice důležité je, abychom si řekli, jak vlastně Evropská měnová unie vznikla a co za jejím vznikem stálo, jaký byl cíl. K tomu, abychom lépe tuto unii poznali, je třeba zabývat se jednou z nejdůležitějších smluv a tou je smlouva Maastrichtská.

Neméně důležité je také ukázat si, jaká jsou pravidla pro vstup do této měnové unie, jakou má Česká republika šanci daná kritéria plnit a co je po nás požadováno

Podstatnou součástí Evropské měnové unie tvoří Evropská centrální banka, která tvoří pravidla a zabývá se správným fungováním měnové unie. Proto je důležitou částí znalostí o Evropské měnové unii také znalost Evropské centrální banky.

Evropská unie je tvořena velkým množstvím různých institucí a každá z těchto institucí má své priority a úkoly, kterými se zabývá. Jejich působení je důležité pro správné fungování systému. Aby vše fungovalo správně, je nutné vědět, která instituce má jakou funkci a také, kdo se o splnění dané funkce stará.

Tato práce je vypracovávána v pohledu České republiky. Každý stát, který se jednou rozhodnul vstoupit do EU, se vlastně rozhodnul pro určitou soudržnost s ostatními státy, které udělaly stejné rozhodnutí. Součástí Evropské unie je jednotná měna a proto se také Česká republika rozhodla usilovat o zavedení této společné měny. Zavedení společné měny však není snadnou záležitostí. Každý stát, který by chtěl vstoupit do této měnové

unie, musí plnit určitá kritéria. Je třeba tedy ve státě, který o přistoupení k této unii usiluje udělat určité nejen ekonomické změny. Česká republika již některé kroky provedla, ale jejich výsledek zatím není naprosto dostačující. A proto je nutné, aby Česká republika v určitých krocích pokračovala a také, aby vymýšlela i kroky nové, které by nám mohly k přijetí společné měny euro dopomoci.

V současné době zasahuje také do rozhodnutí o stanovení pevného data zavedení eura v České republice současná finanční krize, která má velký vliv na veškerá ekonomická rozhodnutí, ke kterým musí současná vláda přistoupit. Konečné rozhodnutí vlády tedy nezáleží pouze ekonomické situaci, ale také na situaci politické. A současně nezávisí pouze na situaci v České republice, ale také na situaci v okolních státech a celém světě

2. Vznik, vývoj a poslání Evropské měnové unie

2.1. Vznik Evropského hospodářského společenství

Zavedení společné měny euro je výsledkem dlouhodobého integračního procesu. Jeho počátky lze neformálně datovat do r. **1944**, kdy byly v americkém letovisku Bretton-Woods dohodnuty principy nového světového měnového řádu, založeného na systému pevných avšak přizpůsobitelných kurzů. Do tohoto kurzového uspořádání se zapojilo i šest evropských států (Belgie, Francie, Itálie, Německo, Nizozemsko, Lucembursko), které se v roce **1957** rozhodly pro užší ekonomickou spolupráci. (www.zavedenieura.cz)

V roce **1952** vstoupila v platnost tzv. **Pařížská smlouva**, kterou bylo založeno *Evropské společenství uhlí a ocelí*. ESUO se stalo základem evropské integrace. (www.euroskop.cz)

V roce **1958** vstoupily v platnost tzv. **Římské smlouvy** zakládající *Evropské hospodářské společenství* a *Evropské společenství pro atomovou energii*. Proces evropské integrace se dostal do nové fáze. (www.euroskop.cz)

2.2. Vznik Hospodářské a měnové unie

Brettonwoodský systém se rozpadl v r. **1973**. Na tuto událost členské země EHS reagovaly provozováním ne příliš úspěšného kurzového uspořádání nazývaného hada. Na začátku sedmdesátých let byl také podniknut první neúspěšný pokus o vytvoření měnové unie známý jako *Wernerův plán*. (www.zavedenieura.cz)

Dle Fontaina (2007) mělo Společenství takový úspěch, že se k němu rozhodly přistoupit Dánsko, Irsko a Spojené království. Toto první rozšíření ze šesti na devět členů se uskutečnilo v roce **1973**.

Wernerova zpráva: Zpráva adresovaná Radě a Komisi o realizaci hospodářské a měnové unie byla zveřejněna 8. října 1970. Na jejím vypracování se podílel tým pod vedením lucemburského ministerského předsedy Pierra Wernera. (Pečinková, 2008)

Plán byl předložen v říjnu **1970** a předpokládal postupné vytváření HMU ve třech stupních do roku 1980, a to cestou *měnové kooperace, koordinace politiky členských států v oblasti konjunktury, odstraňování zábran kapitálového pohybu a regionálního finančního vyrovnávání*. První stupeň byl zahájen v roce 1971. Rozdílný vývoj měnových relací v 70. letech a návrat k národním strategiím při překonávání krizí znemožnily další provádění tohoto plánu.(www.euroskop.cz)

V březnu **1979** začal fungovat **Evropský měnový systém**, který představoval kvalitativní posun v měnové spolupráci. Tento systém, který prodělal několik vývojových fází, se zasadil o výraznou konvergenci hospodářských politik a stal se nástupišťem pro druhý pokus o vytvoření měnové unie, jehož obrysy nastínila tzv. *Delorova zpráva*.(www.zavedenieura.cz)

Se zahájením EMU a společné měny euro se začal rozvíjet i platební systém působící v rámci celého euroregionu a EU, jehož podstatou je bezpečné, jednoduché a rychlé provádění plateb mezi jednotlivými ekonomickými subjekty členských zemí. (Brůžek, 1999)

Delorova zpráva (Zpráva o hospodářské a měnové unii v Evropském společenství) byla zveřejněna 12. dubna **1989**. Tedy více než 4 roky poté co, Jacques Delors v rámci svého inauguračního projevu označil společnou měnu za nepostradatelný krok, svázaný nejen s ekonomickou integrací, ale i s výstavbou politické unie. (Pečinková, 2008)

Zpráva skupiny expertů, vedené předsedou Komise ES Jacquesem Delorse, z dubna 1989 o nezbytných podmínkách vybudování *Hospodářské a měnové unie* (HMU) států ES (obsahuje konkrétní návrhy, jak ve třech etapách dosáhnout cíle jednotné měny ES).(www.euroskop.cz)

2.3. Fáze vzniku HMU

Dle Fontaina (2007)

Na zasedání Evropské rady v Madridu v červnu 1989 přijali vedoucí představitelé EU třífázový plán hospodářské a měnové unie. Tento plán se stal součástí Maastrichtské smlouvy o Evropské unii, kterou Evropská rada přijala v prosinci 1991.

První fáze začala 1. července 1990 a obsahovala:

- Zcela volný pohyb kapitálu v rámci EU (zrušení devizových kontrol)
- Zvýšení částky zdrojů věnovaných na odstranění nerovností mezi evropskými regiony (strukturální fondy)
- Hospodářská konvergence prostřednictvím mnohostranného dohledu nad hospodářskými politikami členských států

Druhá fáze byla zahájena 1. ledna 1994. Její součástí bylo:

- Zřízení Evropského měnového institutu (EMI) ve Frankfurtu; EMI byl složen z guvernérů centrálních bank zemí EU
- Nezávislost národních centrálních bank
- Definice pravidel pro snížení národních rozpočtových deficitů

Třetí fáze znamenala zavedení eura. 11 zemí EU přijalo od 1. ledna 1999 euro, které se tak stalo společnou měnou Belgie, Finska, Francie, Irska, Itálie, Lucemburska, Německa, Nizozemska, Portugalska, Rakouska a Španělska (Řecko se přidalo 1. ledna 2001). Funkci EMI převzala Evropská centrální banka a začala odpovídat za měnovou politiku definovanou a uplatňovanou v eurech.

1. ledna 2002 byly v těchto 12 zemích eurozóny uvedeny do oběhu mince a bankovky eura. O dva měsíce později byly staženy z oběhu národní měny. Po tomto datu se euro stalo jediným zákonným platidlem veškeré hotovostní a bankovní transakce v zemích eurozóny, které představují více, než dvě třetiny obyvatelstva EU.

V roce **1981** přistoupilo ke společenství Řecko, v roce **1986** ho následovalo Španělsko a Portugalsko. Tím byla posílena přítomnost společenství v jižní Evropě a zároveň se ukázala naléhavost rozšíření programů regionální pomoci. (Fontaine, 2007)

Většina námětů Delorsovy zprávy byla převzata Maastrichtskou smlouvou, kterou členské země uzavřely na konci r. **1991**. (www.zavedenieura.cz)

Dle Fontaina (2007) byla na zasedání Evropské rady v Maastrichtu přijata *smlouva o Evropské unii*, která položila základy pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, užší spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a pro vytvoření hospodářské a měnové unie, včetně jednotné měny.

2.4. Maastrichtská smlouva:

Dle Loužka (2007) byla Mezivládní konference zahájena v Římě 15. prosince 1990. Jedna se věnovala otázkám společné měny a druhá politické unie. Obě konference probíhaly paralelně. Cílem bylo dosáhnout dohody do konce roku 1992.

Předsedajícím bylo nejprve Lucembursko a potom Nizozemsko. 28- 29. června 1991 předložilo Lucembursko návrh Smlouvy o Evropské unii. Nizozemské předsednictví návrh přepracovalo a předložilo 24. září 1991. 11. - 12. listopadu 1991 předložil Jacques Delors tzv. druhý Delorsův balík.

Příčiny přijetí Maastrichtské smlouvy a důvody, proč byla podepsána ve stávající podobě, je nutno hledat v souběhu několika procesů, které poskytly jednotlivým politickým aktérům společnou, byť různě zdůvodněnou motivaci pro přijetí tohoto dokumentu. Významnou roli nepochybně hrála iniciativní role Evropské komise pod vedením Jacquese Delorse, která s ohledem na snahu o přijetí měnové unie a pod heslem dotváření společného trhu vyvíjela značné úsilí vedoucí k vytvoření předpokladů pro politické sjednocení. (Loužek, 2007)

Jako „nový stupeň při uskutečňování stále užší unie evropských národů byla založena Unie spočívající na třech pilířích:

- Společné zahraniční a bezpečnostní politice
- Spolupráci v oblasti justice a vnitra
- Prohloubeném Evropském Společenství

(Schrötter, 2003)

3. Konvergenční kritéria

Podmínky pro přijetí eura formuluje **článek 121 Smlouvy o založení Evropského společenství** a podrobně je specifikuje **Protokol o konvergenčních kritériích** a **Protokol o postupu při nadměrném schodku**, na které se Smlouva odkazuje. (www.zavedenieura.cz)

Dle Macha (2007)

3.1. Kritérium cenové stability (inflační)

- Dlouhodobě udržitelná cenová stabilita
- Průměrná inflace během jednoho roku před šetřením ne výše, než o 1,5 p.b. nad průměrem tří zemí EU s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability

3.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb (úrokové)

- V průběhu jednoho roku před šetřením ne výše než o 2 p.b. nad průměr úrokových sazeb tří zemí s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability

3.3. Kurzové konvergenční kritérium (pobyty v ERM II)

- Minimálně dvouletá účast v ERM II
- Dodržování normálního rozpětí v mechanismu v blízkosti centrální parity alespoň po dobu 2 let

3.4. Kritérium veřejného deficitu (rozpočtové)

- poměr plánovaného nebo skutečného deficitu veřejných financí k HDP nepřekročí 3%, kromě případů kdy:

*Podstatně poklesne nebo se bude neustále snižovat, až dosáhne úrovně blízké referenční hodnotě

*Překročení referenční hodnoty bude pouze výjimečné a dočasné a zároveň poměr zůstane blízko referenční hodnotě

3.5. Kritérium hrubého veřejného dluhu (dluhové)

- poměr veřejného vládního dluhu k HDP by neměl překročit 60%, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě

V době vzniku kritérií bylo jejich účelem poměřit způsobilost „starých“ ekonomik EU, které se nalézaly na srovnatelném stupni ekonomického rozvoje a které se navíc již řadu let snažily udržovat téměř pevný kurs svých měn v rámci systému ERM.

4. Evropská centrální banka

4.1. Evropská centrální banka

Evropská centrální banka (ECB), která má sídlo v německém Frankfurtu nad Mohanem, zahájila činnost v červnu 1998. Jejím hlavním posláním je **pečovat o cenovou stabilitu v eurozóně**, protože nízká inflace je považována za důležitý předpoklad udržitelného hospodářského růstu.(www.zavedenieura.cz)

Právním východiskem pro jednotnou měnovou politiku je **Smlouva o založení Evropského společenství a Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky**. Na základě tohoto statutu byla 1. června 1998 ustavena ECB i Evropský systém centrálních bank (ESCB). ECB byla založena jako hlavní součást Eurosystému a ESCB. ECB a národní centrální banky společně vykonávají činnost, kterou byly pověřeny. ECB má právní subjektivitu podle mezinárodního veřejného práva.(www.ecb.int)

ECB pracuje naprosto nezávisle, není tedy podřízena žádnému jinému orgánu EU ani členských států.(www.euroskop.cz)

Evropský systém centrálních bank (ESCB) se skládá z ECB a národních centrálních bank (NCB) *všech* členských států EU (článek 107 odst. 1 Smlouvy) bez ohledu na to, zda zavedly, nebo nezavedly euro.

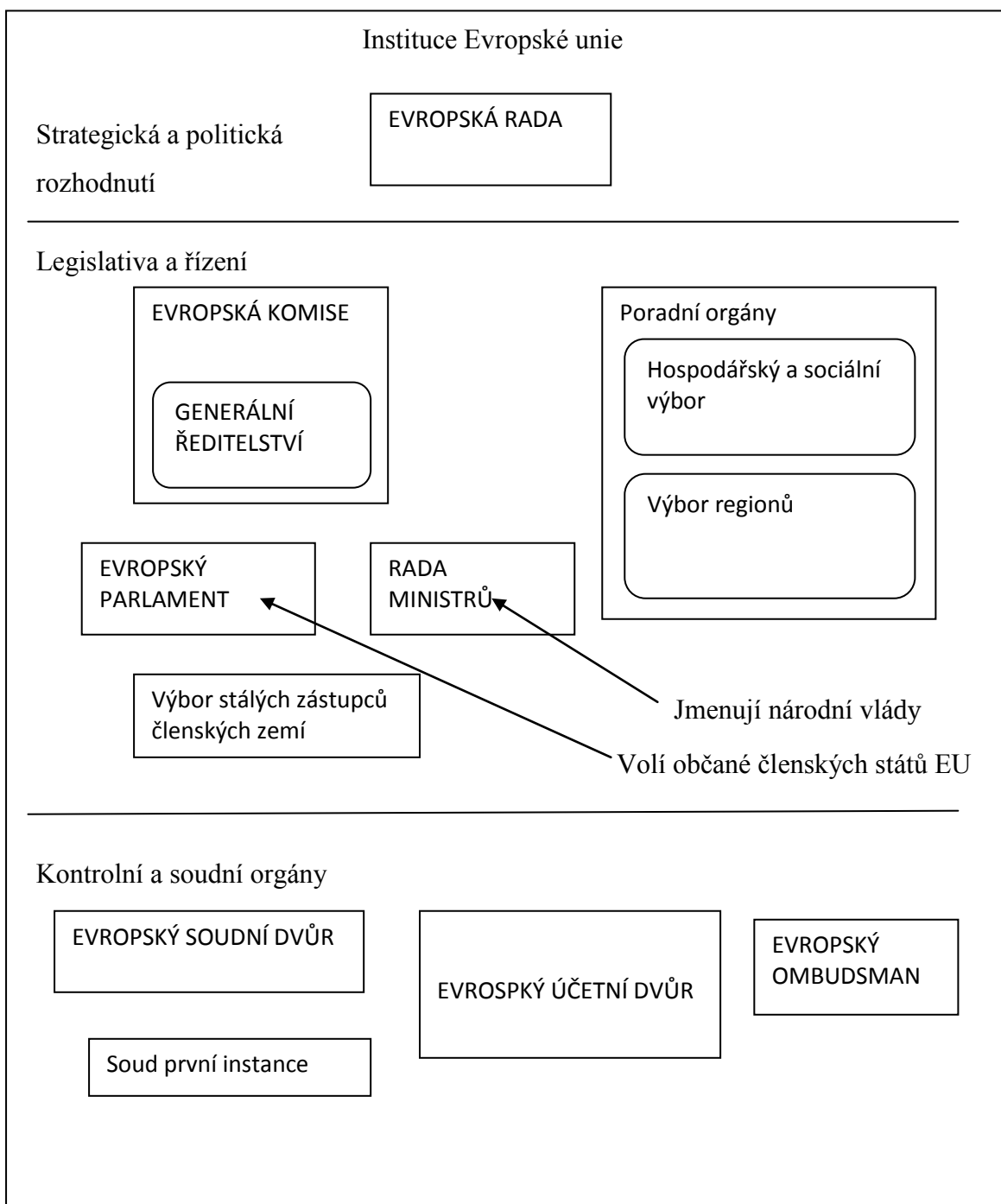
Eurosystem se skládá z ECB a národních centrálních bank zemí, které zavedly euro. Eurosystem a ESCB budou souběžně fungovat, dokud se všechny členské státy EU nestanou členy eurozóny.

Eurozóna se skládá ze zemí, které zavedly euro.(www.ecb.int)

4.2. právní rámec ECB

- Konsolidovaná znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropského společenství
- Akt o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie
- Akt o podmínkách přistoupení Bulharské republiky a Rumunska a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie
- Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007 (www.ecb.int)

5. Role Rady ministrů a ostatních institucí

(Kotýnková, 2006)

5.1. Evropská rada

Od roku 1974 se hlavy států a vlád Společenství scházejí nejméně dvakrát ročně jako Evropská rada neboli „Evropský summit“. Evropská rada se stává stále významnějším prvkem Evropské unie. Stanovuje priority dalšího vývoje Unie, určuje její politický směr, dává impulsy k dalšímu vývoji a řeší sporné otázky, které se nepodařilo vyřešit na úrovni Rady ministrů. Evropská rada předkládá Evropskému parlamentu zprávu po každém svém zasedání a dále Parlament jednou ročně vypracovává zprávu o pokroku, kterého Unie za daný rok dosáhla. (Delegace Evropské komise v české republice, 2002)

Stálou součástí institucionální struktury Evropského společenství se Evropská rada stala přijetím Jednotného evropského aktu v roce 1986. Oficiální status má od roku 1993 Smlouvou o Evropské unii.

Evropská rada je přímo *zodpovědná za druhý a třetí pilíř EU*:

- Společná zahraniční a bezpečnostní politika (druhý pilíř)
- Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech (třetí pilíř)

Předsednictví Evropské rady:

Předsednictví se odvozuje od předsednictví Rady EU.

Evropská rada neschvaluje právní normy, ale přijímá politická rozhodnutí o prioritách budoucího vývoje. *Její deklarace a směrnice nejsou pro členské státy právně závazné.* Právní závaznost získávají teprve procedurou hlasování na úrovni EU a případně i členských států. Závěry jednání summitu jsou nicméně důležitým návodem pro činnost Evropské komise i Rady EU. (www.euroskop.cz)

Dle Fontaina (2007) se v zásadě setkává *čtyřikrát za rok*. V jejím čele je prezident nebo předseda vlády země, která v daném období předsedá Radě Evropské unie. Předseda Evropské komise se účastní zasedání jako plnoprávný člen. Maastrichtskou smlouvou se Evropská rada oficiálně stala iniciátorem hlavních politik Unie a získala oprávnění

rozhodnout v obtížných otázkách, na něž nedokázali najít společnou odpověď ministři, kteří jednali v Radě Evropské unie. Evropská rada rovněž řeší naléhavé mezinárodní problémy v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky, která umožňuje EU zaujímat jednotný postoj k diplomatickým otázkám.

Složení: nejvyšší představitelé členských zemí, tj. hlavy států nebo ministerští předsedové, ministři zahraničních věcí; zasedání se účastní i předseda Evropské komise

Hlavní funkce: hledání společných postojů a formulace strategií dalšího vývoje Unie

Předseda: mění se jednou za 6 měsíců - je jím představitel předsednické země.(www.euroskop.cz)

Dle Schröttera (2003) nesmíme Evropskou radu zaměňovat s Radou EU, ani s Radou Evropy. Jedná se o naprosto odlišné a vzájemně nezávislé instituce.

5.2. Rada Evropské unie („Rada ministrů“)

Dle Fontaina (2007) Rada ministrů unie je hlavním rozhodovacím orgánem EU. Členské státy EU se každých šest měsíců střídají v předsednictví Rady. Každého zasedání Rady se účastní jeden ministr z každé členské země EU. Rada a Evropský parlament nesou stejnou odpovědnost za přijetí rozpočtu EU. Rada rovněž uzavírá mezinárodní dohody vyjednané komisí. Podle smluv musí Rada přijímat svá rozhodnutí podle předmětu hlasování buď prostou většinou, kvalifikovanou většinou hlasů nebo jednomyslně.

Dle Schröttera (2003) je Rada EU legislativní orgán Unie. Rozhoduje o předložených návrzích zákonů, které může v EU předkládat pouze Evropská komise, protože jenom ona má právo zákonodárné iniciativy.

Rada je orgán, který lze charakterizovat jako současně nadnárodní a mezivládní organizaci. V některých záležitostech rozhoduje hlasováním kvalifikovanou většinou, zatímco jiné musí být schváleny jednomyslně. O demokratickém mandátu Rady nemůže být pochyb. Na každém zasedání Rady se setkávají zástupci členských států, obvykle

ministři, kteří jsou odpovědní svým národním parlamentům a veřejnému mínění v zemích, které reprezentují. (Delegace Evropské komise v České republice, 2002)

Dle www.euroskop.cz má obecnou legislativní pravomoc ve všech oblastech, které nemá ve své kompetenci Komise. Na návrh Komise přijímá právní předpisy (nařízení, směrnice, rozhodnutí...). V určitých případech přijímá rozhodnutí společně s Evropským parlamentem.

Rozhodující pravomoci má Rada EU v oblasti 2. a 3. pilíře (společná bezpečnostní a zahraniční politika, a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech). Připravuje státním doporučení, provádí úkoly stanovené Evropskou radou. Pověřuje Komisi uzavíráním dohod se třetími státy.

Každá členská země je v Radě zastoupena na ministerské úrovni.

V Radě neexistuje stálé členství - formálně existuje jedna Rada, vzhledem k různým agendám, které projednává, existuje v jejím rámci několik formací. V historii jich bylo až 22, ale v současnosti platí rozhodnutí ze zasedání Evropské rady v Seville v červnu 2002, které ustanovuje pouze 9 *formací Rady EU*. Jsou to:

- 1) Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy
- 2) Rada pro spravedlnost a vnějškové vztahy
- 3) Rada pro hospodářské a finanční záležitosti
- 4) Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdravotnictví a spotřebitelské záležitosti
- 5) Rada pro konkurenceschopnost
- 6) Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku
- 7) Rada pro zemědělství a rybolov
- 8) Rada pro životní prostředí
- 9) Rada pro školství, mládež a kulturu

Sídlo: Brusel, Lucemburk, neformální jednání se konají v členských státech

Hlavní funkce: koordinace hospodářské politiky členských států, rozhodovací pravomoc, legislativní pravomoc

Předseda: mění se jednou za 6 měsíců - je jím představitel předsednické země

5.3. Evropská komise

Hlavní úkoly Evropské komise:

- 1) předkládat návrhy právních předpisů Parlamentu a Radě
- 2) řídit a provádět politiky EU a plnit rozpočet
- 3) vymáhat zákony EU (společně se Soudním dvorem)
- 4) zastupovat EU na mezinárodní scéně, např. při sjednávání dohod mezi EU a jinými zeměmi (www.euroskop.cz)

Evropská komise je jednou z klíčových institucí Evropské unie. Lze říci, že její úloha a pravomoci ji staví do centra rozhodovacího procesu celé Evropské unie. V některých ohledech působí jako jakési srdce Evropy, ze kterého ostatní instituce čerpají energii a inspiraci. (Delegace Evropské komise v České republice, 2002)

Komise je třetím vrcholem institucionálního trojúhelníku, který řídí a spravuje Evropskou unii. Její členové jsou jmenováni na pět let na základě dohody mezi členskými státy schválené Evropským parlamentem. Komise je odpovědná Parlamentu a musí kolektivně rezignovat, pokud jí Parlament hlasováním vyjádří nedůvěru.

Od roku 2004 má v Komisi každý členský stát jednoho komisaře.

Komise je při výkonu svých pravomocí do značné míry nezávislá. Jakožto „ochránce Smluv“ zajišťuje provádění nařízení a směrnic přijatých Radou a Parlamentem v členských státech. V případě jejich neuplatňování může Komise podat u Soudního dvora žalobu na stranu, která neplní své povinnosti, aby ji donutila jednat v souladu s právem EU.

Jakožto výkonný orgán EU Komise realizuje rozhodnutí Rady, například v oblasti společné zemědělské politiky. Má širokou pravomoc při řízení společných politik EU, například v oblasti výzkumu a technologie, pomoci zámořským zemím, regionálního rozvoje atd. Spravuje také rozpočet těchto politik. (Fontaine, 2007)

Sídlo: Brusel

Složení: 27 komisařů (1 z každé členské země) a asi 23 000 zaměstnanců

Hlavní funkce: výkonná moc EU, iniciátor legislativních návrhů, podpora a rozvoj integrace (www.euroskop.cz)

5.4. Evropský Parlament

Parlamentní shromáždění existuje od samého začátku evropského integračního procesu, ale jeho význam začal narůstat až po *prvních přímých volbách*, které se konaly v roce **1979**. Přímá volba dala Evropskému parlamentu potřebnou politickou legitimitu a původně poradní shromáždění postupně získávalo stále větší vliv. Maastrichtská a Amsterodamská smlouva jej pak v devadesátých letech přeměnily na zákonodárný orgán, který na úrovni Společenství vykonává pravomoci podobné těm, kterými disponují národní parlamenty členských zemí (ačkoli se o zákonodárnou pravomoc musí dělit s Radou).(www.euroskop.cz)

Dle Fontaina (2007) je to volený orgán, který zastupuje občany EU. Vykonává politický dohled nad činností EU a podílí se na legislativním procesu. Od roku 1979 jsou členové Evropského parlamentu voleni v přímých všeobecných volbách, které se konají každých pět let.

Počet poslanců v Evropském parlamentu za jednotlivé země v období 2007 – 2009:

Belgie	24	Malta	5
Bulharsko	18	Německo	99
Česká Republika	24	Nizozemsko	27
Dánsko	14	Polsko	54
Estonsko	6	Portugalsko	24
Finsko	14	Rakousko	18
Francie	78	Řecko	24
Irsko	13	Rumunsko	35
Itálie	78	Slovensko	14
Kypr	6	Slovinsko	7
Litva	13	Španělsko	54
Lotyšsko	9	Spojené království	78

Lucembursko	6	Švédsko	19
Maďarsko	24	CELKEM	785

Plenární zasedání Evropského parlamentu se obvykle konají ve Štrasburku a ostatní zasedání v Bruselu. Parlament má 20 výborů, které připravují jeho plenární zasedání, a řadu politických skupin, které se obvykle setkávají v Bruselu. Generální sekretariát sídlí v Lucemburku a Bruselu.

Parlament se účastní práce na legislativě EU na trojí úrovni:

- 1) V rámci postupu „spolupráce“, zavedeného jednotným evropským aktem v roce 1987, se Evropský parlament vyslovuje k návrhům směrnic a nařízení připravených Evropskou komisí, která je následně s přihlédnutím ke stanovisku Parlamentu může příslušným způsobem pozměnit.
- 2) Druhým postupem, používaným také od roku 1987, je „souhlas“. Podle tohoto postupu musí Parlament schválit mezinárodní dohody vyjednané Komisí a jakékoliv navrhované rozšíření Evropské unie.
- 3) Třetím postupem je „spolurozhodování“, zavedené Maastrichtskou smlouvou (1992). Tento postup dává Parlamentu stejné pravomoci jako Radě při přijímání legislativy, která se týká celé řady významných otázek, včetně volného pohybu pracovních sil, vnitřního trhu, vzdělání, výzkumu, životního prostředí, transevropských sítí. Zdravotnictví, kultur, ochrany spotřebitelů atd. Evropský parlament má pravomoc zamítnout předpisy navrhované pro tyto oblasti, pokud absolutní většina jeho poslanců hlasuje proti „společnému postoji“ Rady. Smlouva v takových případech stanoví dohodovací řízení.

Evropská komise podává návrh rozpočtu a Evropský parlament a Rada ho projednají. Parlament plně využívá své rozpočtové pravomoci k ovlivnění tvorby politik Společenství.

V neposlední řadě je Evropský parlament orgánem, který vykonává demokratickou kontrolu nad Unií. Má pravomoc rozpustit Komisi tak, že jí hlasováním vysloví nedůvěru. Potřebuje k tomu dvoutřetinovou většinu. Parlament rovněž klade Komisi a

Radě ústní a písemné dotazy, kterými kontroluje každodenní řízení politik EU. Kromě toho předseda Evropské rady informuje Parlament o rozhodnutích, které Rada přijala.

Dle Delegace Evropské komise v České republice (2002) přikládá Evropský parlament velký význam udržování vazeb s národními parlamenty členských států- Pravidelně pořádá setkání jejich předsedů a setkání jednotlivých parlamentních výborů. Tyto kontakty jsou dále ožiovány diskusemi o politice Unie v jednotlivých oblastech při pravidelných zasedáních nejrozličnějších skupin a výborů Parlamentu.

5.5. Evropský soudní dvůr

První zakládající smlouvou EU, Smlouvou o ESUO v roce 1952, byl zřízen Soudní dvůr ESUO, který pak v roce 1957 podle Římských smluv nahradil Soudní dvůr Evropských společenství, společný orgán pro ESUO, EHS i EURATOM. Má nezastupitelnou roli při výkladu a provádění zakládajících smluv.

Soudní dvůr nese *odpovědnost za jednotnost výkladu a aplikace práva ES, kontroluje legitimitu rozhodování Rady a Evropské komise* (včetně jejich případné nečinnosti), rozhoduje o podáních a dotazech z oblasti práva ES, které vznášejí soudy členských států.

Má pravomoc řešit právní spory mezi členskými státy EU, institucemi EU, podniky a fyzickými osobami. Nemá však žádnou pravomoc nad aplikací a interpretací vnitrostátního práva členských států s výjimkou případů, kdy se toto dostane do konfliktu s právem ES (komunitární právo, I. pilíř). V takové situaci rozhoduje jako kompetenčně nejvyšší instituce a proti jeho rozhodnutí není odvolání. Maastrichtská smlouva rozšířila kompetence ESD o *možnost aktivního vynucování splnění jeho rozhodnutí* proti státům, které tak neučiní dobrovolně, a to *uložením paušální pokuty nebo penále*. (www.euroskop.cz)

ESD chrání základní práva. Od Společného prohlášení o respektování a dodržování lidských práv v ES z roku 1977 rozhoduje ESD i o dodržování základních práv občana EU ve vztahu k výsostné moci Společenství (Unie). (Schrötter, 2003)

Dle Fontaina (2007) Soudní dvůr Evropských společenství, který sídlí v Lucemburku, se skládá z jednoho soudce z každé země EU a z 8 generálních advokátů. Jsou jmenováni na základě společné dohody vlád členských států na období šesti let s možností opětovného jmenování na další období. Jejich nestrannost je zaručena. Úkolem Soudního dvora je zajistit dodržování právních předpisů EU a správný výklad smluv a jejich uplatňování.

Složení: 27 soudců (1 soudce z každého členského státu EU) a 8 generálních advokátů

Hlavní funkce: dohled na jednotnost výkladu a aplikace práva ES, kontrola legitimacy rozhodování Rady a Evropské komise, možnost aktivně vynutit splnění svého rozhodnutí proti státům (www.euroskop.cz)

5.6. Evropský účetní dvůr

Hlavní funkce: kontrola řádného používání finančních prostředků EU

Složení: 27 členů - auditorů (jeden z každého členského státu) a dalších zhruba 800 zaměstnanců (www.euroskop.cz)

Evropský účetní dvůr zastupuje zájmy daňových poplatníků, kontroluje, zda Evropská unie vynakládá prostředky ze svého rozpočtu podle rozpočtových pravidel a předpisů a na účely, pro které byly tyto výdaje určeny. Evropský účetní dvůr je samostatnou a nezávislou institucí Evropské unie. Jeho práce zásadním způsobem přispívá k průhlednosti hospodaření celé Unie. (Delegace Evropské komise v České republice, 2002)

Evropský účetní dvůr kontrolní výsledky zveřejňuje každý rok v auditorské zprávě. Nezávislost EÚD na ostatních orgánech EU nebo na členských státech EU se projevuje v tom, že svobodně rozhoduje o organizaci a harmonogramu svých kontrolních prací a o zveřejnění svých zpráv. (Schrötter, 2003)

6. Přípravy na přijetí eura

Česká republika doposud společnou měnu euro nezavedla, jelikož nesplnila podmínky nezbytné dle práva EU. Na Českou republiku se vztahuje přechodná výjimka dle smlouvy o založení Evropského společenství. Země s touto přechodnou podmínkou je povinna usilovat o zavedení společné měny euro v co nejbližším termínu. Podmínkou pro přistoupení do eurozóny je splnění konvergenčních kritérií, provedení některých legislativních úprav. Důležitá je také kvalitní institucionální příprava. Po splnění vstupních kritérií bude zrušena výjimka pro zavedení eura, asi půl roku před naplánovaným zavedením eura a poté bude také stanoven přepočítací koeficient, který určuje fixní konverzní kurz české koruny k euru. Pro zavedení eura je také velice důležité zajistit technickou, institucionální a legislativní stránku. V souvislosti se zavedením eura v české republice uložila vláda ČR vypracovat Národní plán zavedení eura v České republice. Je to dokument, který obsahuje plán jednotlivých technických, organizačních a legislativních kroků, které je nutné uskutečnit pro úspěšné zavedení eura v ČR. Národní plán popisuje postupné kroky, které bude nutné provést, doporučuje postupy a způsoby řešení daných změn. Dalším velice důležitým podkladem je Konvergenční program České republiky, který uvádí cestu ke zlepšení stavu veřejných financí tak, aby Česká republika splňovala daná konvergenční kritéria udržitelným způsobem a nejen krátkodobě. Konečné rozhodnutí a splnění veškerých kritérií náleží orgánům EU.

6.1. Kroky, které byly již učiněny:

Přípravy byly zahájeny vypracováním dokumentu Strategie přistoupení České republiky k eurozóně. Je to dokument vypracovaný společně vládou a Českou národní bankou. Dalším materiálem, který byl vytvořen pro účely zavedení eura v České republice je Institucionální zajištění přijetí eura v České republice. Dalším krokem, vyplývajícím z těchto dokumentů a usnesení, na kterých byly tyto dokumenty projednávány, bylo ustavení Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR. Původním předpokladem bylo přijetí eura k 1. 1. 2010. Rozhodnutí vlády z 25. 10. 2006 nevstoupit v roce 2007 do ERM II ovšem tento termín vyloučilo.

Národní koordinační skupina vytvořila materiál Volba scénáře zavedení eura v České republice. Dle různých analýz, které byly provedeny, byla jako nejvhodnější a také nejméně finančně náročná zvolena varianta jednorázového přechodu na společnou měnu euro a to tzv. velký třesk, což znamená současné zavedení eura do hotovostního i bezhotovostního oběhu.

Zdroj: Národní plán zavedení eura v ČR (2007)

6.2. „Velký třesk“ je rozdělen do 5- ti fází.

- **Předpřípravná fáze:** je to fáze před rozhodnutím o zrušení výjimky a zavedení eura v České republice. Je to fáze, kdy se stále ještě používá česká koruna a probíhají pouze technické přípravy na přijetí eura.
- **Přípravná fáze:** fáze nastávající po rozhodnutí o zrušení výjimky pro zavedení eura a před vstupem do eurozóny. Ve všech platbách je zatím užíváno české koruny. Ceny v obchodech, výplatní pásky, údaje na výpisech z banky a ostatní jsou uváděny v korunách i v eurech na základě přepočtu dle stanoveného přepočítacího koeficientu. Tento způsob je také zvaný duální označování cen a odhadovaná délka této fáze je asi půl roku.
- **Období duální cirkulace:** v den, kdy bude zavedeno euro, musí být všechny bezhotovostní platby prováděny v eurech. Hotovostní transakce mohou být prováděny v eurech i korunách. Česká koruna je postupně stahována z oběhu.

V obchodech jsou povinni vydávat pouze eura, i nadále pokračuje duální označení cen. Délka této fáze by měla být 2 kalendářní týdny.

- Období mezi koncem fáze duální cirkulace a koncem duálního označování cen: všechny transakce jsou prováděny výhradně v eurech, ale pro porovnání jsou v obchodech ceny stále uváděny i v korunách. Dané období by mělo trvat do konce kalendářního roku, ve kterém bylo euro zavedeno.
- Závěrečná fáze: po skončení uvádění duálních cen budou veškeré operace prováděny pouze v eurech. Obchodníci budou moci z vlastní vůle uvádět ceny také v korunách, ale nebude to jejich povinností.

6.3. Plnění konvergenčních kritérií

6.3.1. Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability vyžaduje, aby Česká republika, jakožto členský stát dosahovala dlouhodobě udržitelné cenové stability. Referenční hodnota pro cenovou stabilitu je určena jako 12 – ti měsíční průměrná inflace třech členských států, které v dané období dosáhly nejmenší hladiny inflace. Tato průměrná inflace je poté zvýšena o 1,5 procentního bodu. Inflace je měřena pomocí tzv. harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).

Průměrná meziroční inflace v roce 2008 byla 6,4 %.

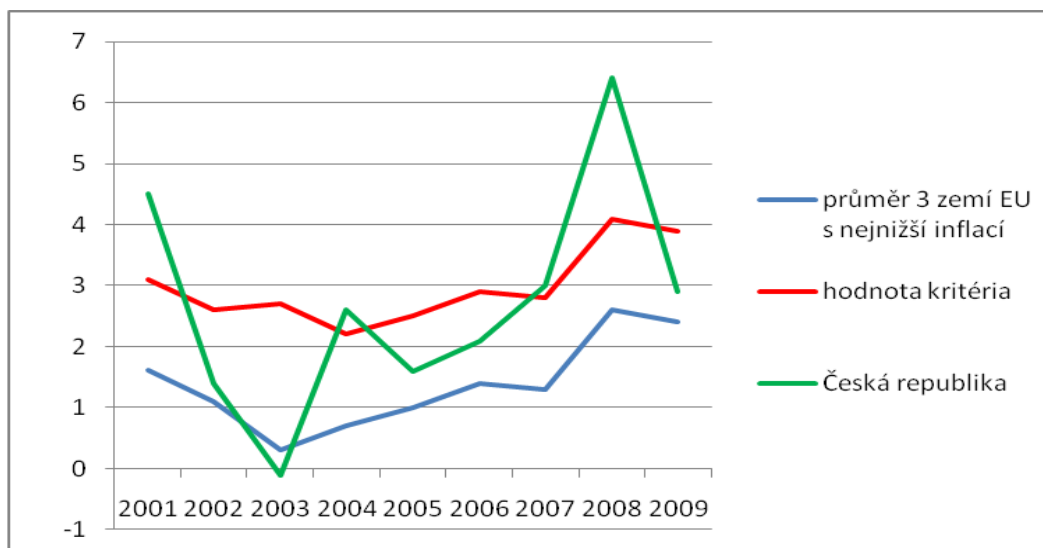
Tabulka 1: Harmonizovaný index spotřebitelských cen

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	1,6	1,1	0,3	0,7	1,0	1,4	1,3	2,6	2,4	2,4
Hodnota kritéria (1. řádek + 1,5 p.b.)	3,1	2,6	2,7	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	3,9	3,9
ČR	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,4	2,9	3,0

Zdroj: Eurostat, Evropská komise, Konvergenční programy a Programy stability členských zemí 2007, prognóza pro ČR je převzata z Konvergenčního programu ČR 2008.)

Česká republika kritérium cenové stability dlouhodobě plnila, jak můžeme také vidět v příloze Graf 1. V roce 2008 je však očekáváno dosti výrazné zhoršení míry inflace a to v důsledku mnoha faktorů. Očekávané proinflační šoky pohnou dočasně s inflací nad dosavadní inflační cíl ČNB, který dosahoval 3%, tudíž v roce 2008 dochází k překročení hodnoty kritéria. Mezi tyto faktory patří bezesporu finanční krize, která ovlivňuje ekonomické ukazatele celého světa, ale také dochází k úpravám nepřímých daní (zvýšení snížené sazby DPH, ekologická daň). V současnosti je také míra inflace ovlivňována růstem cen energií a potravin. Dle odhadů by se po odeznění těchto šoků a administrativních změn měla hladina inflace vrátit v roce 2009 na nižší hladinu, která by mohla umožnit plnění kritéria cenové stability. Jako rizikový pak lze považovat rok 2010 a ohledem na nejistoty v působení administrativních opatření.

Graf 1: Srovnání kritéria cenové stability od roku 2001 do roku 2009

Zdroj: vlastní zpracování

6.3.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Národní plán zavedené eura v České republice 2007 uvádí, že „v průběhu jednoho roku před šetřením dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více, než 2 procentní body průměr úrokové sazby nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.“

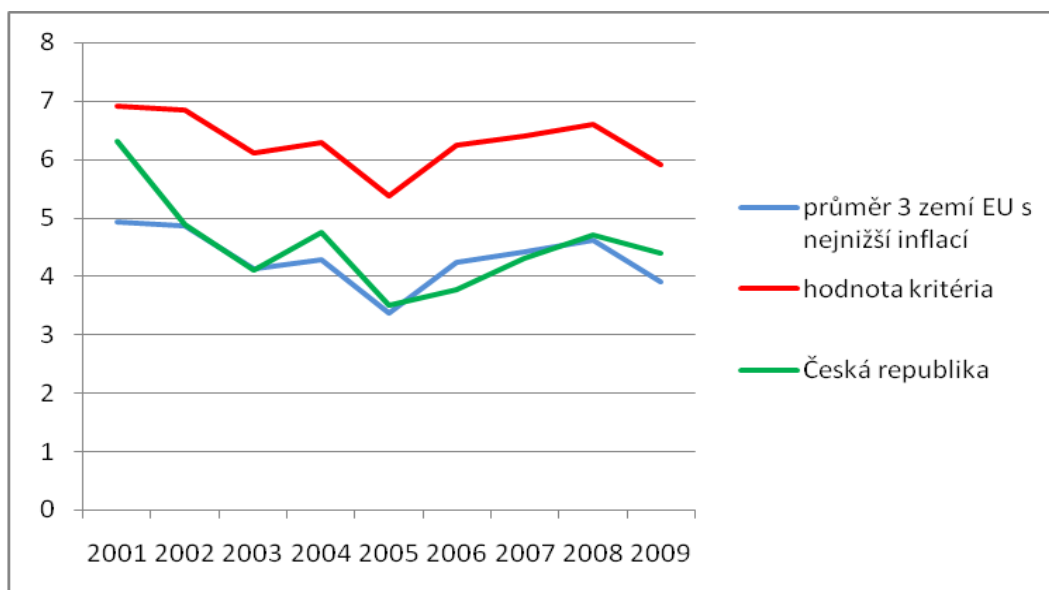
Úrokové sazby jsou zjišťovány na základě dlouhodobých státních dluhopisů, nebo srovnatelných cenných papírů. Samozřejmě je zde potřeba přihlídnout k rozdílnému vymezení daných pojmů v jednotlivých členských státech.

Tabulka 2: Desetileté výnosové míry z vládních dluhopisů na sekundárním trhu

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,6	3,9	3,2
Hodnota kritéria (1. řádek + 2,0 p.b.)	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,6	5,9	5,2
ČR	6,31	4,88	4,12	4,75	3,51	3,78	4,3	4,7	4,4	4,3

Zdroj: Eurostat, Evropská komise, Konvergenční programy a Programy stability členských zemí 2006, Konvergenční program ČR 2008

Graf 2: Srovnání kritéria konvergence úrokových sazeb od roku 2001 do roku 2009

Zdroj: vlastní zpracování

Na grafu Tabulka 4 můžeme vidět, že se Česká republika v posledních letech udržuje stále pod hranicí hodnot kritéria. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb je v české republice dlouhodobě naplňováno a tedy i splněna jedna z podmínek pro přistoupení k Evropské měnové unii. Odhad dalšího vývoje úrokových sazeb ze státních dluhopisů a

srovnatelných cenných papírů závisí na výhledu měnověpolitických sazeb ČNB a hlavně na úspěšném provedení upevnění veřejných financí. Případná ztráta důvěry finančních trhů by mohla ohrozit plnění tohoto kritéria.

6.3.3. Kritérium vládního deficitu

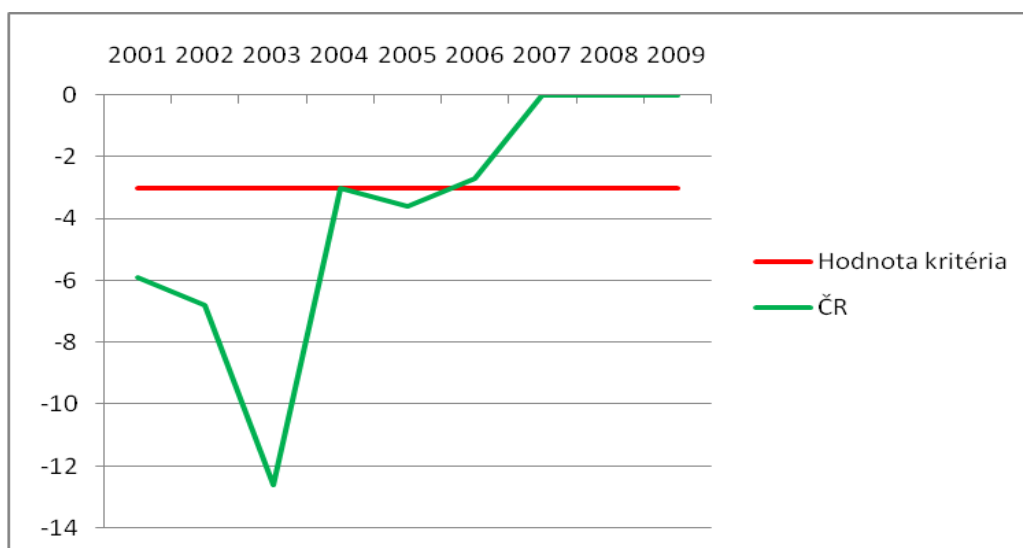
Kritérium vládního deficitu žádá, aby poměr plánovaného, nebo opravdového schodku veřejných financí k HDP nepřesáhnul porovnávanou hodnotu 3 %. Výjimku tvoří situace, kdy uvedený poměr se zřetelně snížil a přiblížil se k dané hodnotě, nebo překročení této hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a blížilo se k dané hodnotě.

Tabulka 3: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
ČR	-5,9	-6,8	-12,6	-3,0	-3,6	-2,7	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5

Zdroj: ČSÚ, Notifikace vládního deficitu a vládního dluhu (říjen 2008), Konvergenční program ČR (listopad 2008)

Graf 3: Poměr plánovaného schodku veřejných financí k HDP v ČR

Zdroj: vlastní zpracování

Dle přílohy Graf 3 je zřejmé, že Česká republika má problémy s plněním deficitního kritéria a to již dlouhodobě. Vláda se však již v Programovém prohlášení zavázala, že

v roce 2008 sníží daný deficit veřejných financí na hodnotu 3% HDP, dále se zavázala, že v roce 2009 bude tato hodnota činit 2,6 % HDP a v roce 2010 2,3% HDP. Přílišné rozpočtové schodky České republiky jsou však v rozporu se závazky, které vyplývají z Paktu stability a růstu, který požaduje po členských státech, aby dosáhly stanovených střednědobých cílů pro vládní deficit. Daná situace zapříčinila, že od roku 2004 je s Českou republikou vedena tzv. procedura při nadměrném schodku. Daná procedura je používána, pokud členský stát překračuje, nebo bude překračovat referenční hranici 3% pro rozpočtový deficit.

6.3.4. Kritérium veřejného dluhu

Tabulka 4: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
ČR	25,3	28,8	37,8	30,4	29,8	29,6	28,9	28,8	27,9	26,8

Zdroj: ČSÚ, Notifikace vládního deficitu a vládního dluhu (říjen 2008), Konvergenční program ČR (listopad 2008).

Kritérium veřejného dluhu vyžaduje, aby poměr vládního dluhu a HDP nepřesáhl 60 %, kromě případů, kdy se tento dluh výrazně snižuje a přibližuje se k referenční hodnotě.

Graf 4: Poměr vládního dluhu k HDP v České republice

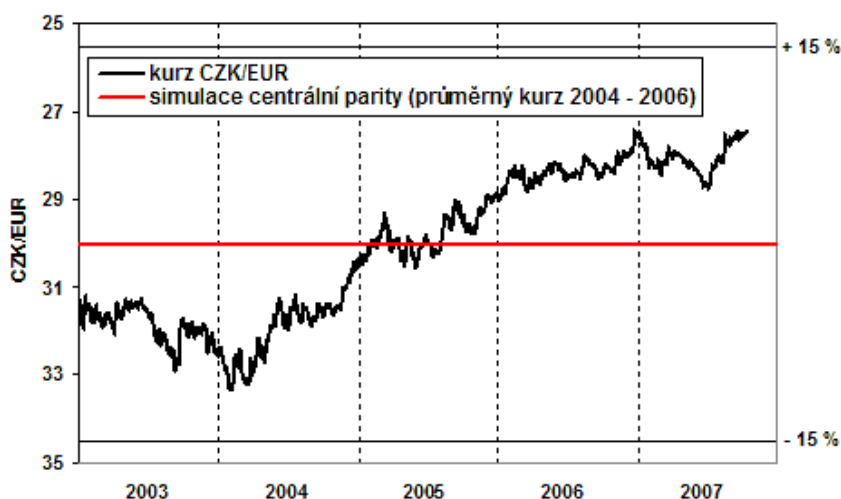
Zdroj: vlastní zpracování

Dle Grafu 4 můžeme vidět, že Česká republika kritérium veřejného dluhu z dlouhodobého hlediska plní. Výše veřejného dluhu se pohybuje hluboko pod hodnotou kritéria a to okolo hodnoty 30% HDP. Ke stabilizaci poměru vládního dluhu k HDP přispěl převážně rychlý hospodářský růst, což můžeme vidět v Tabulce 4. U tohoto kritéria je kladen velký důraz hlavně na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí. Udržitelné plnění tohoto kritéria v České republice vyžaduje hlavně přiměřeně se věnovat problému stárnutí populace. Demografický vývoj v České republice nám totiž ukazuje, že v budoucích letech by mohl být počet obyvatel starších než 60 let až 40 %, což se ukazuje jako dlouhodobě neudržitelné z pohledu současného systému financování důchodového systému. Aby se poměr vládního dluhu a HDP nezačal postupně zvyšovat, je potřeba, aby v České republice došlo k nezbytným reformám hlavně systému důchodového a také systému poskytování zdravotní péče.

6.3.5. Kritérium stability měnového kurzu

Česká republika zatím neparticipuje na kurzovém mechanismu EMR II, a tudíž není zatím určena parita kurzu CZ /EUR. Daná situace je důvodem, že není možné kurzové kritérium formálně vyhodnotit. Lze však předpokládat, že vzhledem k trendu posilování české koruny by dané kritérium bylo plněno na rozdíl od situace, kdy měna oslabuje.

Graf 5: Vývoj normálního kurzu CZK / EUR

Zdroj: ČSÚ

Kurzové konvergenční kritérium požaduje zařazení měny do používání minimálně po dobu dvou let po zapojení do kurzového mechanismu ERM II (*Exchange Rate Mechanism* = mechanismus fixování zúčastněných měn na euro v rámci tzv. fluktuačního pásma). Během daného období by se kurz měl nacházet v blízkosti centrální parity, která by neměla devalvovat.

Dle dokumentu zpracovaného ČNB v červenci 2003 „Kurzový mechanismus EMR II a kurzové konvergenční kritérium“ by bylo optimální pro českou ekonomiku z pohledu makroekonomické stability zůstat v mechanismu ERM II pouze po dobu nezbytně nutnou pro splnění daného kurzového kritéria, tedy po dobu asi dvou let. V posledních letech vývoj ukazuje, že kolísání kurzu CZK/EUR je menší, než teoretické pásmo a to $\pm 15\%$. Při výrazně nepříznivém působení vnějších faktorů, jako je například současná finanční krize nelze vyloučit výrazné výkyvy na slabší stranu hypotetického pásma.

Hloubku, rozsah, ani délku trvání krize finančních trhů nelze v současné době odhadnout. V této situaci tak nelze ani odhadnout, jak dlouhé bude období zvýšené kurzové volatility s možností oboustranného kolísání kurzu české koruny. Plnění kurzového kritéria po vstupu do ERM II by tak v těchto podmínkách mohlo být velmi obtížné.

6.3.5.1. Kurzový mechanismus ERM II

Prvoplánový kurzový mechanismus EMR vytvořený v kontextu se zavedením předchůdce eura prošel za posledních více, než deset let rychlým vývojem. Velký vliv na tvář mechanismu měly hlavně 2 události. První z nich byla turbulence z let 1992 – 1993, kdy došlo k rozšíření fluktuačního pásma ERM z $\pm 2,25\%$ na $\pm 15\%$. Druhou událostí bylo zavedení jednotné měny euro (1. 1. 1999), které znamenalo pohyb od multilaterálního kurzového systému ERM k bilaterálnímu systému ERM II, kde jsou měny členských zemí vázány na euro.

Charakteristické rysy systému ERM II:

- centrální parita a fluktuační pásmo měn zúčastněných zemí vůči euru jsou stanoveny na základě standardní procedury za účasti ministrů financí, ECB, guvernérů národních centrálních bank a Evropské komise

- standardní flukтуаční pásmo je $\pm 15 \%$, což nevylučuje možnost stanovení užšího pásma
- intervenční podpora ECB národní centrální bance (NCB) je automatická na hraně stanoveného pásma (tzv. marginal interventions); případné intervence uvnitř pásma (tzv. intramarginal interventions) ECB nemusí, ale může, podpořit
- ECB a NCB mají právo zdržet se intervencí v případě ohrožení cíle cenové stability
- změna centrální parity je prováděna na základě standardní procedury, kterou mají právo vyvolat jak ECB, tak členská země.

Ustanovení oficiálních dokumentů k plnění kritéria stability měnového kurzu:

- **Článek 121(1), třetí odrážka**, která uvádí ke kurzovému kritériu toto:

„dodržování normálního rozpětí stanoveného kurzovým mechanismem Evropského měnového systému po dobu nejméně dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jakéhokoliv členského státu.

- **Protokol č. 6, článek 3**, který uvádí:

„Kritérium účasti v kurzovém mechanismu Evropského měnového systému uvedené ve třetí odrážce článku 121(1) této Smlouvy znamená, že členský stát dodržoval normální rozpětí stanovená kurzovým mechanismem Evropského měnového systému bez výrazného napětí během alespoň posledních dvou let před vyhodnocováním.

Zejména v tomto období z vlastní iniciativy nedevalvoval bilaterální centrální paritu své měny vůči měně kteréhokoli jiného členského státu.

- **Rezoluce Rady o založení ERM II (97/C 236/03 z 16. června 1997)**, která uvádí:

„Se začátkem 3. fáze hospodářské a měnové unie bude Evropský měnový systém nahrazen kurzovým mechanismem definovaným v této rezoluci..... Tento kurzový mechanismus bude vázat měny členských států mimo eurozónu k euru.“ (ČNB, 2003)

6.4. Institucionální zajištění zavedení eura

Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR:

- Ministerstvo financí – předseda
- Česká národní banka – místopředseda
- Ministerstvo průmyslu a obchodu – místopředseda
- Ministerstvo spravedlnosti
- Ministerstvo informatiky
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo zahraničních věcí
- Úřad místopředsedy vlády pro evropské záležitosti

Organizační výbor Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR:

- Ministerstvo financí v ČR
 - Koordinace
 - Organizace
 - Administrace
 - Činnost NKS a Pracovních skupin

Pracovní skupiny NKS:

- pro finanční sektor
- pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele
- pro veřejné finance a veřejnou správu
- pro legislativu
- pro informatiku a statistiku
- pro komunikaci

Jako každý složitý proces musí mít funkční strukturu pro řízení a organizaci dílčích procesů, tak i zavedení eura v České republice musí mít určitá organizační pravidla a struktury. Proto Vláda ČR v roce 2005 rozhodla o zavedení Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR (NKS). Úkolem tohoto orgánu je především koordinace, organizace, legislativa a technické úkoly, které souvisejí se zavedením eura v ČR. V čele NKS stojí Národní koordinátor zavedení eura v ČR. Dle svých potřeb také NKS zřizuje jednotlivé pracovní skupiny pro řešení konkrétních případů, v současnosti máme těchto pracovních skupin celkem 6, jak můžeme vidět v předchozím textu. Na podporu Národní koordinační skupiny byl vytvořen také Organizační výbor, který také koordinuje aktivity daných pracovních skupin a podílí se na zpracovávání metodických textů a účastní se různých aktivit spojených se zavedením eura v ČR.

Národní koordinátor pro zavedení eura v ČR

Věnuje se koordinaci příprav na přijetí eura v ČR. Stojí v čele národní koordinační skupiny, sleduje aktivity pracovních skupin a komunikuje s veřejností o přijetí eura v České republice.

Organizační výbor

Prosperující plnění úkolů Národní koordinační skupiny je podmíněno náležitou komunikací, spoluprací a kontrolováním činností, které jsou uloženy vládou v podobě Národního plánu zavedení eura a jeho pravidelných aktualizací. Organizační výbor hraje důležitou roli při daném rozpracování každoročního plánu práce Národní

koordinační skupiny a následném tvoření podkladů pro hodnocení její činnosti. Podílí se přímo na zajištění plnění úkolů jednotlivých pracovních skupin. Dále zajišťuje komunikaci s odbornou veřejností, výzkumnými institucemi, orgány státní správy, atd.... Také se podílí na zahraničních kontaktech a získávání zkušeností ze zahraničí s procesem zavedení eura. Organizační výbor zpracovává své vlastní metodické texty, pořádá semináře a konference. Funguje v rámci organizační struktury ministerstva financí a zajišťuje administrativní zázemí pro národního koordinátora.

Pracovní skupiny Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR

- **pro finanční sektor:**

Hlavním úkolem této pracovní skupiny je zavedení eura do hotovostního i bezhotovostního platebního styku. Zajištění dostatečného počtu eurobankovek, mincí atp. Dalším z úkolů je vypracování plánu konverze platebních a zúčtovacích systémů. Vypracování plánu postupů a způsobů stahování české měny od obyvatelstva a nefinančních organizací.

- **pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele**

Hlavní úkoly této pracovní skupiny lze rozdělit podle adresáta na podnikatele, maloobchod a spotřebitele. Pro podnikatele zpracovává doporučení, která jim mají usnadnit přechod na euro. Konkrétně je o: vypracování doporučených postupů přechodu na euro pro malé a střední podniky; návod na zpracování plánu přechodu na euro pro podniky; rozbor nezbytných investic do úprav podnikového výkaznictví a počítačových systémů; rozbor aspektů finančního řízení, plánování a účetnictví; etika přechodu na euro. Zkušenosti ze zemí, které už přešly na společnou měnu euro ukazují, že maloobchod hraje velice důležitou roli. Stává se totiž jakousi směnárnou bankovek a mincí. Proto tato pracovní skupina vypracovává metodiky zaměřené na dané oblasti: pravidla duálního označování cen; úloha maloobchodu v procesu výměny oběživa během období duálního oběhu; příprava a školení zaměstnanců. Poslední skupina úkolů je zaměřena na spotřebitele a daným úkolem je: navrhnout opatření, která posílí důvěru spotřebitelů a omezí rizika zneužití zavádění eura k netransparentním změnám cen.

- **pro veřejné finance a veřejnou správu**

Hlavní úkoly této pracovní skupiny probíhají hlavně v těchto oblastech: rámcová analýza finančních dopadů zaokrouhlování a zarovnávání rozpočtových příjmů a výdajů při přepočtu na euro; identifikace potřebných změn v právních předpisech; identifikace potřebných změn souvisejících se sestavováním státního a územních rozpočtů a se správou státního dluhu a finančního majetku státu; vypracování koncepce přepočítání tarifních mezd a platů zaměstnanců veřejné správy, daní, různých sociálních dávek, důchodů, poplatků a úpravy daňového systému; připravit systém a metodiku kontroly připravenosti veřejné správy na zavedení eura a zveřejnit systém hodnocení.

- **pro legislativu**

Jako hlavní úkoly jsou v současné době plněny tyto: zpracování rámcové analýzy právních předpisů České republiky a určení rozsahu a způsobu jejich novelizace; projednávání obsahu Obecného zákona o zavedení eura v České republice; příprava metodiky úprav místních vyhlášek a jiných právních aktů vydávaných orgány územní samosprávy.

- **pro informatiku a statistiku**

Hlavní úkoly pro tuto pracovní skupinu jsou uvedeny v Národním plánu zavedení eura v České republice. V současné době jsou požadovány tyto kroky: zpracování rámcové analýzy právních předpisů České republiky a určení rozsahu a způsobu jejich novelizace; projednávání obsahu Obecného zákona o zavedení eura v České republice; příprava metodiky úprav místních vyhlášek a jiných právních aktů vydávaných orgány územní samosprávy.

Po přijetí konkrétního data pro přijetí eura v České republice budou úkolem této pracovní skupiny: sledovat a vyhodnocovat konverzi informačních systémů s ohledem na připravenost ke konkrétnímu datu zavedení eura; testovat připravenost informačních systémů veřejné správy na zavedení eura.

- **pro komunikaci**

V současné době se tato pracovní skupina zabývá těmito úkoly: přípravě a udržování speciální internetové stránky <http://www.zavedenieura.cz> zaměřené na informování o problematice eura a jeho zavedení v České republice; odpovídání na dotazy občanů prostřednictvím emailové adresy euro@mfcz.cz; přípravě Komunikační strategie

zavedení eura v České republice zaměřené na specifické cílové skupiny s využitím průzkumů veřejného mínění.

7. Česká republika a euro

7.1. ČR a euro

Od roku 2002 se platí ve 12- ti členských zemích společnou měnou euro, která byla představena v roce 1999. V roce 2004 se všechny ostatní členské státy zavázaly v přístupových smlouvách k přijetí jednotné měny euro. Členské státy musí pro přijetí společné měny splnit určité podmínky a to především splnit konvergenční kritéria a sjednotit svou bankovní legislativu s eurozónou. V současné době česká republika splňuje 3 z 5 konvergenčních kritérií a je jasné, že bez výrazných reforem je přijetí společné měny euro nepřijatelné. Jako první termín přistoupení české republiky k EMU byl rok 2008, poté rok 2010 a v současné době již je jasné, že ani rok 2010 není reálný pro přijetí eura v České republice.

Jako jeden z hlavních důvodů, proč v České republice panuje nedůvěra ohledně přijetí jednotné evropské měny je stav veřejných rozpočtů a s ním spojená neochota politiků uskutečnit nutné reformy týkající se především zdravotnictví a důchodového systému. Mandatorní výdaje představují asi 80 % celkových výdajů státu. Není tedy divu, že deficit veřejných rozpočtů nemůže splnit tříprocentní limit a dle odhadů Komise ho letos překročí o více, než 1%.

Hlavními prioritami nové vlády jsou kromě střednědobé konsolidace veřejných financí zahájení důchodové reformy a reformy zdravotnictví. Změny v důchodovém systému a ve zdravotnictví budou postaveny na zachování principů solidarity, zvýšení individuální odpovědnosti a podpory rodin s dětmi. (www.mfcr.cz)

Na začátku prosince byla připravenost ČR na přijetí eura hodnocena Konvergenční zprávou, která je připravována společně Evropskou komisí a Evropskou centrální bankou každé dva roky, případně také na žádost jednotlivých států EU.

7.2. Konvergenční zpráva květen 2008

Tato zpráva se týká členských zemí, které prozatím nenaplnují kritéria pro přijetí společné měny euro. Tato konvergenční zpráva hodnotí 10 členských států a to Bulharsko, Českou republiku, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Švédsko. Všechny tyto státy se zavázaly smlouvou k přijetí společné měny euro a musí tedy usilovat o splnění všech konvergenčních kritérií. V současné době již víme, že Slovensko daná kritéria splnilo a od 1. 1. 2009 začalo používat euro, čemuž se budeme věnovat v jiné části této práce. Konvergenční zpráva sleduje i další faktory vývoje ekonomiky, které přímo nejsou součástí nominálních kritérií, ale mohou jejich výši výrazně ovlivňovat. V této části upřeme pozornost na hodnocení České republiky.

7.2.1. Hodnocení České republiky

Poslední dostupné prognózy **inflace** vypracované významnými mezinárodními institucemi se pohybují mezi 4,6 a 6,3 % pro rok 2008 a mezi 2,7 a 3,5 % pro rok 2009. Na inflaci v roce 2008 se bude výrazně podílet růst regulovaných cen a změny nepřímých daní (např. DPH a harmonizace spotřebních daní z tabákových výrobků). Česká republika tedy v současné době inflační kritérium splňuje, ale řada odborníků připomíná, že v budoucnu by tomu tak být nemuselo. Upozorňují na to, že inflace je vzhledem ke strnulosti spotřebního koše často nadsazená, odhadem o 1- 2%. Aby ČNB nebrzdila ekonomický růst a současně vyhověla nominálním kritériím, bude muset velice obratně stanovovat inflační cíle a trvat na jejich dodržení.

V současné době se na Českou republiku vztahuje rozhodnutí Rady o existenci **nadměrného schodku**, přičemž lhůta pro nápravu je rok 2008. Jako hlavní příčiny deficitu po roce 2000 uvádí ECB restrukturalizaci ekonomiky a zvyšování objemu sociálních výdajů státního rozpočtu. Celkový dluh veřejných financí se od roku 2000, kdy nepřesahoval 20% HDP, vyšplhal minulý rok na 30,4%. Takto masivní zadlužování představuje jistě nezdravý jev. ECB konstatuje, že se **ČR neúčastní ERM II**. Po celé sledované období však koruna vůči euru posilovala. Výjimkou bylo pouze období od poloviny roku 2002 do jara 2004, kdy se tento trend neprojevil.

ECB chválí ČR za zlepšení spolupráce v oblasti finančních trhů, avšak legislativa ČR, konkrétně zákon o ČNB i přes dvě novely stále nevyhovuje legislativě EU.

7.3. Přijetí eura na Slovensku

Co se všechno událo před zavedením eura na Slovensku? 8. září 2004 Slovenská vláda schválila strategii přijetí eura a určila rok 2009 jako cílový, právě pro přijetí eura v SR. 6. června 2005 byl vypracován Národní plán zavedení eura a 28. listopadu stejného roku vstoupila SR do ERM II. V květnu 2008 předložila Evropská komise Radě EU návrh o zavedení eura na Slovensku. V červnu poté Rada rozhodla o zavedení eura a byl stanoven konverzní kurz. V srpnu roku 2008 začalo na Slovensku povinné duální zobrazování cen a dalších finančních hodnot. 1. 1. 2009 došlo k samotnému přistoupení používání eura na Slovensku. Po zavedení eura 1. 1. 2009 bylo možné na Slovensku ještě do 16. 1. platit v hotovosti nejen euro bankovkami, ale také slovenskými korunovými bankovkami a mincemi. Pokud občané platili ještě korunami, vrácena jim byla již částka v eurech. Této situaci se říká duální oběh a na Slovensku trval pouhých 16 dnů, což je mnohem kratší interval, než tomu bylo v ostatních 12 – ti státech eurozóny, kde dané období trvalo 2 měsíce. Zkušenosti z ostatních států totiž ukázaly, že 2 měsíce je zbytečně dlouhé období, že většina hotovosti se vymění již během prvního týdne.

Při přepočtu cen bylo možno po přijetí eura použít pouze jediný kurz, kurz konverzní (1 € = 30,1260 Sk). Žádné zaokrouhlování nebylo povoleno. Dané pravidlo pochází z nařízení Rady ES 1103/ 97 o určitých ustanoveních týkajících se zavedení eura.

Pravidla zaokrouhlování: Finanční hodnoty vyjádřené v korunách, které je nutno přepočítat, nebo zaplatit v eurech se přepočítají dle konverzního kurzu a zaokrouhlí se na nejbližší eurocent, přesně dle matematických pravidel. Další zásadou používanou při zaokrouhlování je zásada nepoškození občana. Tato zásada hovoří o tom, že platby, které budou poukazovány státem občanům, budou zaokrouhlovány směrem nahoru a naopak veškeré platby, které bude platit občan státu, budou zaokrouhlovány směrem dolů.

Tabulka 5: Příklad zaokrouhlení platby od státu občanovi

Starobní důchod		
suma	výpočet	zaokrouhlení
8 500,- SKK	282,15 EUR	282, 20 EUR

(1 € = 30,1260 Sk)

Zdroj: SSÚ

Tabulka 6: Příklad zaokrouhlení platby občanem státu

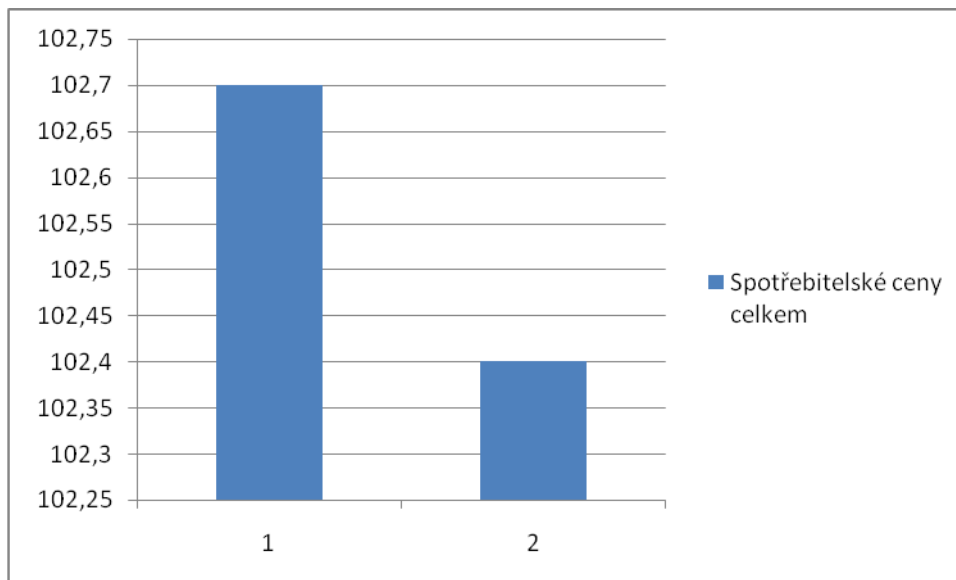
Daň za psa		
suma	výpočet	zaokrouhlení
1 200,- SKK	39,832 EUR	39, 83 EUR

(1 € = 30,1260 Sk)

Zdroj: SSÚ

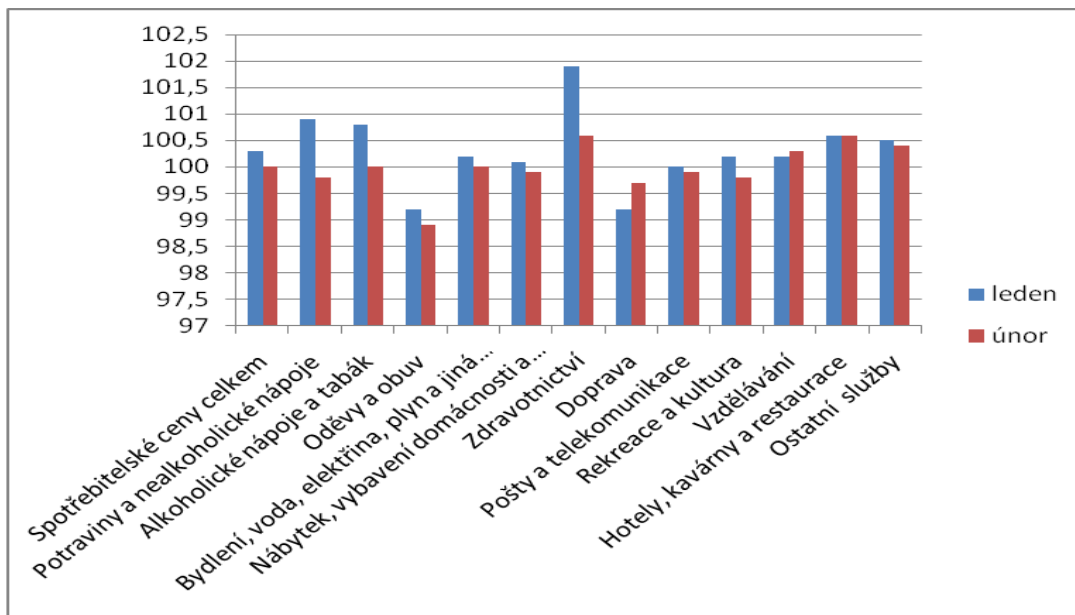
Meziroční inflace HCIP se v únoru 2009 snížila oproti lednu 2009 o 0,3 procentního bodu na 2,4%.

Graf 6: HCIP roku 2009

Zdroj: SSÚ

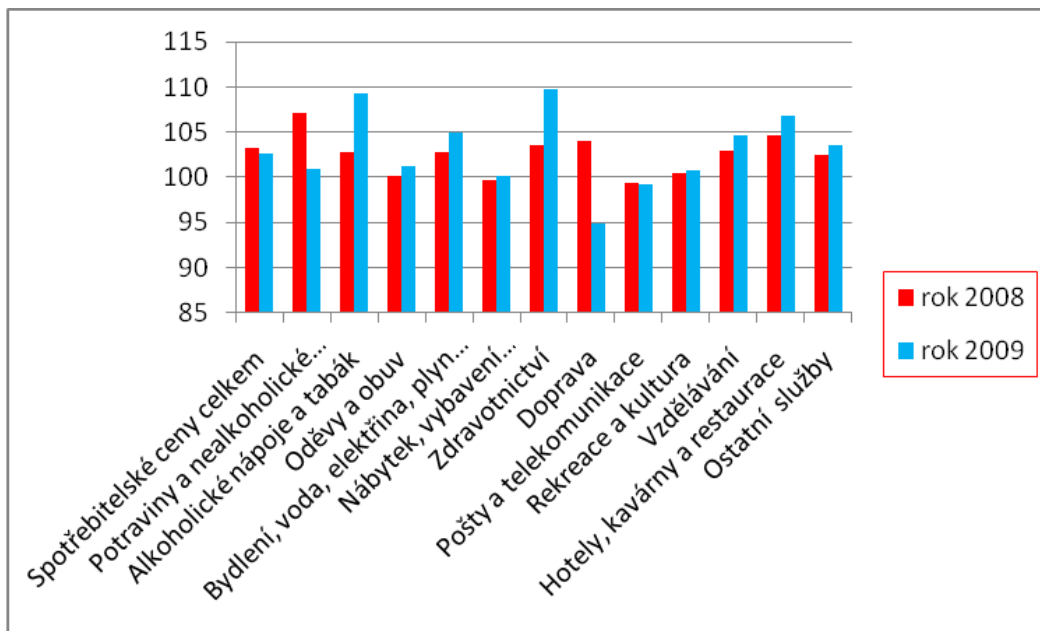
Graf 7: HICP v roce 2009 oproti předcházejícímu měsíci

Zdroj: vlastní zpracování, SSÚ

Meziměsíční index HICP 100 % byl ovlivněný obousměrným pohybem cen v následujících oborech: Oděvy a obuv - snížení o 0,3 p.b. , potraviny a nealkoholické nápoje – snížení o 1,1 p.b. , naopak doprava vzrostla o 0,5 p.b.

Graf 8: Inflation leden 2008, 2009

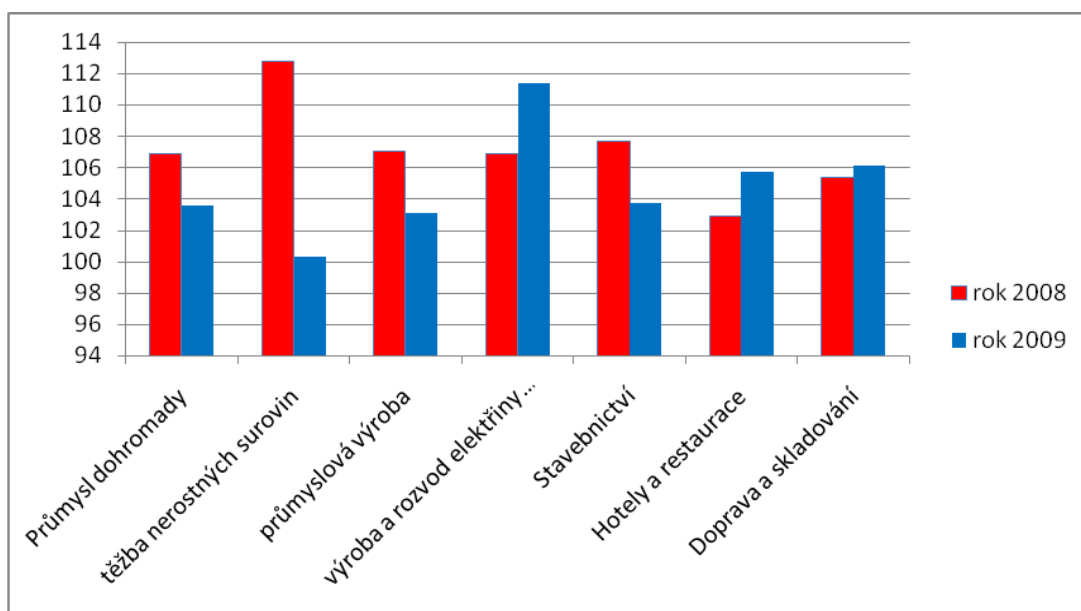

Zdroj: vlastní zpracování, SSÚ

Jak můžeme vidět na Grafu 8, na kterém jsme srovnali lednový index HICP roku 2008 a 2009, tak ve většině odvětví došlo v roce 2009 k růstu, ale v některých oblastech došlo i k poklesu. V souhrnu spotřebitelských cen, došlo v porovnání těchto dvou let k mírnému poklesu. Největší zvýšení můžeme sledovat v oblasti zdravotnictví a také alkoholických nápojů a tabáku. Naopak ke snížení došlo zejména u potravin a nealkoholických nápojů a v odvětví dopravy.

7.3.1. Působení přijetí společné měny euro na index měsíční nominální mzdy

Graf 9: Index měsíční nominální mzdy v různých odvětvích

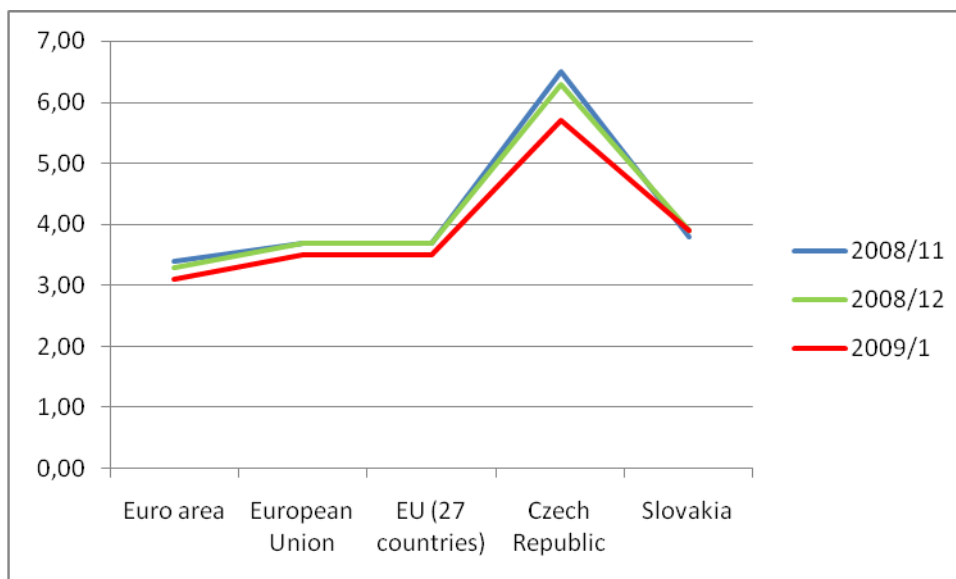

Zdroj: vlastní zpracování, SSÚ

Z Grafu 9 můžeme vidět, že ve většině odvětví došlo ke snížení indexu měsíční nominální mzdy. Například v celkovém průmyslu můžeme vidět, že došlo k poklesu i přes to, že v části spadající do průmyslu „výroba a rozvod elektřiny...“ došlo k poměrně výraznému růstu indexu. Dalším odvětvím, ve kterém došlo k výraznému poklesu, patří stavebnictví. Hotely a restaurace naopak zaznamenávají po přijetí eura zvýšení indexu nominální mzdy. V odvětví dopravy a skladování došlo pouze k nízkému nárůstu daného indexu.

7.3.2. ČR versus Slovensko

Graf 10: index HICP CR versus Slovensko

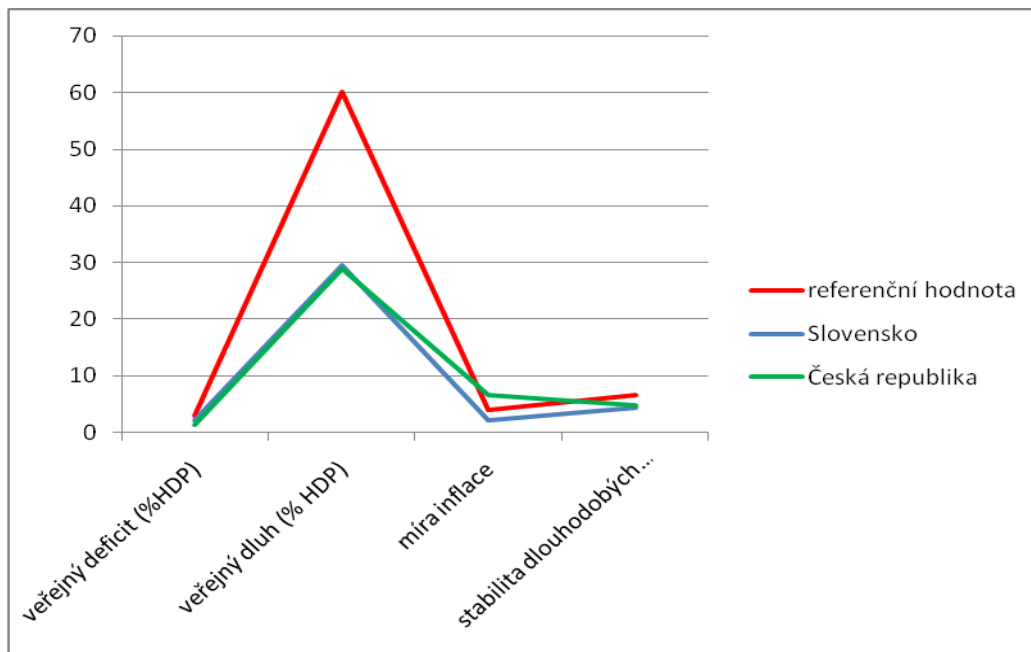

Zdroj: Eurostat

Z Grafu 10 vidíme, že index HICP České republiky je podstatně vyšší, než v Republice Slovenské, ale je také vidět, že jeho vývoj dle měsíců je v eurozóně i v celé Evropské Unii srovnatelný.

Každý hospodářsky, energeticky a ekonomicky závislý stát, jakými Česká republika a Slovensko určitě jsou, musí zhodnotit svoje reálné ambice samostatného hráče na trhu. Veškeré ekonomiky světa vede otevřenost vůči okolnímu světu a snaha prosadit se na globálním trhu. V EU je hlavním nástrojem prosazování této globální ekonomiky zavedení jednotné měny euro. Samotné přijetí eura předchází splnění několika podmínek, jak už jsem se několikrát zmínila v předchozím textu této práce. Jak je potom možné, když jsou daná konvergenční kritéria nepolitická a přísně ekonomická, že dva velmi podobné státy, Česká republika a Slovensko, mohou mít úplně odlišný postoj pro přijetí eura? Proč ekonomicky nezávislejší Česká republika nepřijme v blízké budoucnosti euro a Slovensko již před několika měsíci na společnou měnu euro přešlo? Jsou konvergenční kritéria opravdu rozhodující pro přijetí eura, nebo zde hraje také svou podstatnou roli politická vůle?

Graf 11: Konvergenční kritéria roku 2008

Zdroj: vlastní zpracování

Na Grafu 11 můžeme vidět, že Slovenská republika na rozdíl od České republiky plnila v roce 2008 všechna konvergenční kritéria. Jak můžeme vidět, tak Česká republika měla v roce 2008 velký problém hlavně v oblasti inflace a také samozřejmě důležitým kritériem, které ČR neplní až do současnosti je účast na ERM II. Slovenská republika naproti tomu plní všechna zmíněná kritéria a k systému směnných kurzů ERM II přistoupila v listopadu roku 2008. Plnění veškerých daných kritérií umožnilo SR přistoupení k eurozóně již od roku 2009.

V ČR je spousta názorů proč přijmout, nebo nepřijmout společnou měnu euro. Podnikatelé by euro zavést chtěli, ale ČNB a vláda zatím stále nedoporučují stanovovat datum, pro zavedení eura v ČR.

8. Nevýhody a rizika spojená s přijetím eura

8.1. Eurozóna jako ekonomicky neúspěšný projekt

Eurozóna byla původně pouze politickým rozhodnutím. Ekonomické předpoklady měnové unie se vytvořily až později a samočinně. Společná měna měla urychlit konvergenci zemí EU a tím i vytvoření optimální měnové oblasti, která by byla pro členské státy spíše výhodou, než rizikem. Euro mělo přinést úsporu nákladů nejen pro soukromý sektor, ale také urychlit růst na makroekonomické úrovni. Ve skutečnosti se však ekonomický růst neurychlil, ale naopak zpomalil. Od svého založení rostla eurozóna podstatně pomaleji, než například USA, nebo ostatní členské země, které se eurozóny prozatím neúčastnily.

Tabulka 7: Průměrné procentní změny za rok

EUROZÓNA	2007	2008	2009
Reálný HDP – červen 2008	2,7	1,5 – 2,1	1,0 – 2,0
Reálný HDP – září 2008	2,6	1,1 – 1,7	0,6 – 1,8

Zdroj: Pečínková (2008)

Důraz na projekt společné měny zřejmě odvrátil pozornost od řešení liberalizace trhů a příliš nafouklých sociálních polštářů. Společná měna nesplnila ani očekávání v oblasti konvergence ekonomik, hlavně co se týče tempa růstu a inflace. Státy eurozóny sice musely splnit konvergenční kritéria před vstupem, ale bohužel spousta z nich po zavedení eura tato kritéria plnit opět přestala. V souhrnu má eurozóna nízký potenciál ekonomického růstu, trpí velkými rozdíly v mírách inflace, takže vytvoření očekávané optimální měnové oblasti se zkomplikovalo.

8.2. Vstup ve fázi relativně silné měny není výhodný

Pro Českou republiku, jako pro stát s podstatně nižší ekonomickou i cenovou úrovní, než má v průměru eurozóna by bylo rychlé přijetí eura nevýhodné. V blízkých deseti letech by pro nás bylo nevýhodné vzdát se měnové suverenity, samostatné měnové politiky a měnového kurzu. Kurz je velice důležitou proměnnou, která brání narůstání vnitřních i vnějších nerovnováh. Posilování kurzu snižuje inflaci a umožňuje nám

relativně rychlý růst při nízkých úrokových sazbách. S růstem ekonomické úrovně roste i naše relativní mzdová i cenová hladina a přibližuje se úrovni vyspělejších států. Dokud máme stále naši vlastní měnu, může převážná část růstu naší relativní cenové hladiny probíhat přes kurz, teda posilováním české koruny. Ve chvíli kdy se této koruny vzdáme, přesune se konvergence naší mzdové a cenové hladiny bez pochyb do vyšší inflace, což by pro nás bylo podstatně méně výhodné. Navíc posilující měna zvyšuje hodnotu našich aktiv ve vztahu k zahraničí.

8.3.Náklady na zavedení eura

Přechod na euro přinese hlavně v podnikovém sektoru vynaložení značných nákladů. Vysoké náklady si vyžádá úprava informačních systémů, přecenění zboží, tvorba nových katalogů a ceníků v nové měně euro. Tyto náklady však budou pouze jednorázové.

9. Závěr

Jako hlavní cíl této bakalářské práce jsem si zvolila popis vzniku Evropské měnové unie, důvodů jejího vzniku a vývoje. Další cíl, který jsem si na počátku uložila, bylo prozkoumání situace v České republice, jaké jsou důvody nepřistoupení k této měnové unii a co všechno musíme ještě udělat, aby byl vstup do Evropské měnové unie možný.

Prvním krokem bylo zjištění událostí, které předcházely vzniku Evropské měnové unie. Její vývoj začal už v roce 1944 a to vznikem principů nového světového měnového řádu v americkém letovisku Bretton – Woods. Následovala Pařížská smlouva, kterou bylo založeno Evropské společenství uhlí a oceli, které se stalo základem evropské integrace. V roce 1958 vstoupila v platnost Římská smlouva a s ní Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii. Tento Bretton- Woodský systém se však rozpadnul a následoval Wernerův plán s uspořádáním zvaným had. Ani tento plán však nebyl uskutečněn. Dalším pokusem o vytvoření měnové unie byla tzv. Delorsova zpráva o hospodářské a měnové unii v Evropském společenství. Tato zpráva se stala stavebním kamenem Maastrichtské smlouvy, pomocí níž byla Evropská měnová unie definitivně vytvořena. V této smlouvě jsou pevně stanovena konvergenční kritéria, která musí každý členský stát EU splnit, aby se mohl zapojit do Evropské měnové unie.

Dále jsem se v literární rešerši věnovala Evropské centrální bance, jelikož jejím hlavním posláním je starat se o cenovou stabilitu eurozóny. Následují informace o roli Rady ministrů a také ostatních institucí, jako je Evropská rada, Evropská komise, Evropský parlament, Evropský soudní dvůr a Evropský účetní dvůr.

Informace získané během tvorby literární rešerše jsem se pokusila shrnout a aplikovat na situaci v ČR. Česká republika doposud společnou měnu euro nezavedla, jelikož neplní nezbytné podmínky dle práva EU. Na ČR se vztahuje přechodná výjimka dle smlouvy o založení ES, která ukládá státu povinnost usilovat o zavedení eura v co nejbližším termínu. Hlavní podmínkou pro vstup do EMU je splnění konvergenčních kritérií. Kritérium cenové stability ČR dlouhodobě plnila, avšak v roce 2008 došlo k překročení hodnoty kritéria z důvodu zhoršení míry inflace. Kritérium úrokových sazeb je jedno z kritérií, se kterým Česká republika nemá problém a dlouhodobě jej bez

obtíží plní. S plněním kritéria vládního deficitu má Česká republika problémy již dlouhodobě. Vláda se však v Programovém prohlášení zavázala, že daný deficit v budoucích letech sníží. Dalším kritériem, se kterým ČR nemá problémy je kritérium veřejného dluhu, které je plněno již delší dobu. Posledním kritériem, které musí být splněno, je kritérium stability měnového kurzu. ČR se však zatím neúčastní kurzového mechanismu ERM II a proto zatím není určena parita kurzu CZK/EUR a nelze dané kritérium hodnotit.

Jako nástroj hodnocení situace týkající se přijetí eura v České republice jsem zvolila srovnání se Slovenskou republikou. V průběhu této bakalářské práce jsem zhodnotila plnění konvergenčních kritérií v roce 2008 jak Slovenskou republikou, tak Českou republikou a výsledky jsou více, než jasné. Slovenská republika plnila všechna konvergenční kritéria, na rozdíl od ČR, která měla problémy převážně v oblasti inflace.

ČNB společně s Ministerstvem financí v současné době rozhodla, že konečné datum přijetí eura v letošním roce stanoveno nebude, jak bylo původně v plánu.

Jako poslední část práce jsem si zvolila nevýhody a rizika, která mohou být spojena s přijetím eura v České republice. Jedním rizikem, o kterém se v této práci zmiňuji, je nevýhodný vstup do eurozóny v době relativně silné měny. Posilování kurzu snižuje inflaci a umožňuje ČR relativně rychlý růst při nízkých úrokových sazbách. S růstem ekonomické úrovně poté roste i naše relativní mzdová a cenová hladina a tím se Česká republika přibližuje úrovni vyspělejších států.

V závěru lze říci, že Česká republika se sice potýká s několika problémy, týkajícími se plnění konvergenčních kritérií, ale zároveň velkou část nedostatků již od vstupu do EU dokázala odstranit. Myslím si, že v současné době jsou problémy spojené s otázkou eura do značné míry problémem spíše politickým, než ekonomickým. Dalším problémem v současné době bude jistě světová finanční krize, s jejímiž následky se samozřejmě potýká i Česká republika. Vláda se nyní více soustředí na vyřešení ekonomické situace v ČR, nežli problémem s přijetím eura. Můžeme tedy jen doufat, že se daná situace brzy vyřeší a budeme se opět moci soustředit na zbylá konvergenční kritéria, která v současnosti neplníme.

10. Summary:

The main objective of this bachelor work is the European Monetary Union, description of its origin, development, and estimation of future events.

For the formation of a comprehensive view of European Monetary Union I discuss the reasons for the emergence of the monetary union and the events that followed after its establishment in the first part of this work. An important part of this picture is also knowledge of the institutions, without which could the before-mentioned monetary union not succeed.

The following part of the work is focused mainly on the situation in the Czech Republic, what steps have been made and what steps are still ahead.

In my work I also talk of Slovakia, as a country that is similar to the Czech Republic. I chose the forementioned Slovakia as an example that the criteria, that the European Union set as a condition for entry into European monetary union, are feasible.

At the conclusion of this work I'm dealing with the disadvantages or risks that could the integration of the Czech Republic in the European Monetary Union have. Difficulties in meeting the convergence criteria in the Czech Republic are quite substantial, but it should be emphasized that many of them the Czech Republic have already overcome.

11.Přehled použité literatury:

SCHRÖTTER, Hans Jörg. *Aktuální slovník Evropské unie: Politika, hospodářství, dějiny a kultura*. Rudolf Řežábek. 1st edition. Praha: BRÁNA, s.r.o., 2003. 224 s. ISBN 80-7243-167-6.

BRŮŽEK, Antonín. *Aktuální otázky světové ekonomiky: Euro je zde....* Praha: [s. n.], 1999. 20 s. ISBN 80-7079-239-6.

FONTAINE, Pascal. *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 62 s. ISBN 92-79-02860-X.

Delegace Evropské komise v České republice. *Institute Evropské unie*. Praha: Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2002. 50 s. Dostupný z WWW: <www.evropska-unie.cz>. ISBN 80-238-8100-0.

FAJMON, Hynek, et al. *Maastrichtská smlouva: Patnáct let poté*. Marek Loužek. 1. vyd. Praha: CEP, 2007. 128 s. ISBN 1213-3299.

Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR / Ivana Pečínková (ed.). -2., rozšířené vyd. – Brno: Centru pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. -215 s. ISBN 978-80-7325-138-3

KOTÝNKOVÁ, M. Trh práce na přelomu tisíciletí. 1. vyd. Praha: VŠE, 2006. 256 s. ISBN 80-245-1149-5.

JANÁČKOVÁ, Stanislava, et al. *Euro dříve, nebo později?*. Petr Mach. 1. vyd. Praha: CEP, 2007. 89 s. ISBN 978-80-86547-61-9.

Ministerstvo financí ČR. *Národní plán zavedení eura v České republice*. [s. l.] : [s. n.], 2007. 81 s.

Elektronické prameny:

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_historie_emi.html

<http://www.euroskop.cz/691/sekce/parizska-smlouva-1952/>

<http://www.euroskop.cz/692/sekce/rimske-smlouvy-1958/>

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_historie_emi.html

<http://www.euroskop.cz/292/sekce/v-w/>

<http://www.euroskop.cz/283/sekce/c-d/>

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html
http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_ecb.html
<http://www.ecb.int/ecb/legal/1341/1342/html/index.cs.html>
<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/index.cs.html>
<http://www.euroskop.cz/90/sekce/zakladni-informace/>
<http://www.euroskop.cz/98/sekce/zakladni-informace/>
<http://www.euroskop.cz/109/sekce/zakladni-informace/>
<http://www.euroskop.cz/92/sekce/zakladni-informace/>
<http://www.euroskop.cz/101/sekce/zakladni-informace/>
<http://www.euroskop.cz/832/sekce/zakladni-informace/>
<http://portal.statistics.sk>
<http://www.euroinfo.gov.sk>
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL

12.Seznam tabulek a grafů:

Tabulka 1: Harmonizovaný index spotřebitelských cen

Tabulka 2: Desetileté výnosové míry z vládních dluhopisů na sekundárním trhu

Tabulka 3: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP)

Tabulka 4: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP)

Tabulka 5: Příklad zaokrouhlení platby od státu občanovi

Tabulka 6:Příklad zaokrouhlení platby občanem státu

Tabulka 7: Průměrné procentní změny za rok

Graf 1: Srovnání kritéria cenové stability od roku 2001 do roku 2009

Graf 2: Srovnání kritéria konvergence úrokových sazeb od roku 2001 do roku 2009

Graf 3: Poměr plánovaného schodku veřejných financí k HDP v ČR

Graf 4: Poměr vládního dluhu k HDP v České republice

Graf 5:Vývoj normálního kurzu CZK / EUR

Graf 6:HICP roku 2009

Graf 7:HICP v roce 2009 oproti předcházejícímu měsíci

Graf 8: Inflace leden 2008, 2009

Graf 9:Index měsíční nominální mzdy v různých odvětvích

Graf 10:index HICP CR versus Slovensko

Graf 11: Konvergenční kritéria roku 2008